

V předložené práci se završuje několikaleté úsilí diplomantky o splnění skutečně obtížného úkolu, jímž bylo zpracování nepublikovaného nálezového materiálu z nedávných výzkumů česko-uzbecké expedice na Džandavlattepa, konkrétně keramického souboru ze sektoru 20, rozkládajícího se na tzv. citadele tohoto opevněného sídliště. Tereza Včelicová navázala na postupovou práci Martina Odlera, jenž se zabýval keramikou z jiné části výzkumu, v mnohém však k materiálu přistoupila odlišně a nově. Práce je napsána v angličtině (a nikoliv v diplomantčině hlavním jazyce francouzštině) na podnět školitele: předpokládáme totiž, že po zpracování připomínek oponenta a dalších „recenzentů“ a důkladné jazykové revizi bude její značná část publikována jako součást výkopové publikace řady „Jandavlattepa“.

Jedním z hlavních úskalí, jimž musela diplomantka čelit, byl samotný stav analyzovaného souboru jako pramene: kontexty, z nichž keramika pochází, jsou povětšinou destrukční či nahodilé, jen malé procento z nich se dá považovat za uzavřené. Keramika je tak promísená, jakkoliv převažuje zboží náležející pozdně kušánskému resp. kušáno-sásánovskému období (viz str. 12-13). Druhým problémem byl jen omezený čas, jenž měla T. Včelicová na praktickou práci se samotným materiálem v depozitáři Archeologického muzea v Termezu, když byla členkou expedice v letech 2010 a 2011.

Práce je rozdělena do dvou hlavních částí – kapitola 2. přináší teoretická východiska a představuje metodologické postupy, kapitola 3. pak na více než 70 stranách utváří praktickou část práce, přičemž jsou nejprve představeny a klasifikovány typy zboží a základní keramické tvary obsažené v souboru a dále je podrobně analyzována výzdoba, jež se na dané keramice objevuje. V podkapitole 3.4.2 navazuje diplomantka na svou bakalářskou práci, věnovanou prostorové analýze nekeramických nálezů z Džandavlattepa, již zde uplatňuje právě na keramice.

Pokud bych měl něco vytknout obsahu práce, pak by to byl přeci jen poněkud obecný závěr. V něm mohla být větší pozornost věnována výrazným jevům, které při analýze souboru vyvstaly a rovněž problémům, které byly v práci naznačeny. Příkladem může být například typologie hrnců na str. 58-61, jejichž významná část pochází z období výrazně ranějších, než je období primárně sledované na citadele Džandavlattepa. Možná právě i zastoupení intruzí mohlo být – pokud byly rozpoznány – nějak statisticky vyjádřeno a nějak zdůvodněno.

Bohužel, zásadní nová práce – disertace analyzující keramiku ze starších výzkumů v hlavním městě Baktrie, byla zveřejněna jen pár dní po odevzdání této práce¹ a její závěry a analogie

¹ Charlotte Elizabeth Maxwell-Jones, *TYPOLOGY AND CHRONOLOGY OF CERAMICS OF BACTRA, AFGHANISTAN 600 BCE-500 CE*. University of Michigan, 2015.

pro daný soubor nemohly být zahrnuty. To neplatí pro několik starších povětšinou ruskojazyčných publikací, jež mohly posloužit tu k srovnání, tu k označení slepých uliček.²

Po formální stránce je práce provedena velmi pečlivě, vyzdvihnout je třeba rozsáhlou obrazovou přílohu, z níž většinu tvoří kresby digitalizované z primární kresebné dokumentace samotnou autorkou. Přísně vzato, autorka se rozhodla rezignovat na systém sestavení seznamu literatury, jak je doporučován ÚKARem, konzistentně se ovšem drží systému modifikovaného. Jednotlivé části příloh by měly být nějak samostatně označeny a odděleny. Obrazové tabulky mohly mít pořadová čísla římskými číslovkami pro snazší orientaci. Číslování kreseb střepů kódy je užitečné – z kódu se dozvídáme řadu informací a předmětu i kontextu (nejsem si však jist, že toto je v práci vysvětleno) – může to ale poněkud mást čtenáře při hledání, než si na systém zvykne.

Mezi nedostatky ve zpracování materiálu je třeba zmínit například absenci rozboru barevné škály hlín, což je právě jeden z restů daných absencí druhé studijní cesty. Další sofistikovanější analýzy (výbrusy, chemické rozboru) by vyžadovaly speciální trénink či převezení samplů keramiky do Evropy.

Závěrem zbývá posoudit práci na základě hlavních charakteristik:

Práce dosáhla vytčených cílů, má logickou strukturu. Nebyly použity všechny metody, jež se při zpracování keramických souborů obvykle aplikují. Práce s použitou odbornou literaturou je zjevně velmi pečlivá, autorka dokáže na základě přečteného dobře argumentovat a na své zdroje systematicky odkazuje. Využití několika dalších prací, zejména při hledání analogií, by práci významně prospělo. Formální stránka práce je na vysoké úrovni, počet obrazových tabulí a příloh je enormní a slušel by i disertaci.

Předloženou práci považuji za vhodný podklad pro obhajobu a k získání titulu magistr a navrhuji (pro menší výhrady a naopak s přihlédnutím k tomu, že jde o nový materiál bez vazby na studentům běžně známá zboží) hodnocení *velmi dobře*.

V Čelákovcích 9. 6. 2015

Ladislav Stančo

² Např. ANNAEV, T. D. 1988: *Rannesrednevekove poseleniya severnogo Tokharistana*. Tashkent; PIDAEV, Sh. 1978: *Poseleniya kushanskogo vremeni severnoy Baktrii*, Tashkent; PIDAEV, Sh. 1984: *Keramika Jiga-tepe (iz raskopok 1976 g.)*, in: *Drevnyaya Baktriya III, Materialy Sovetsko-Afghanskoy ekspeditsii*, ed. Kruglikova I. T., Moskva, 112–124; PUGACHENKOVA G. A. 1979: *Jiga-tepe (raskopki 1974 g.)*, in: *Drevnyaya Baktriya II. Materialy Sovetsko-Afghanskoy ekspeditsii*, ed. Kruglikova I. T., Moskva, 63–94; SEDOV, A. V. 1987: *Kobadian na paroge rannego srednevekov'ya*. Moskva: Nauka; SYCHEVA, N. S. 1975: *Keramika Kara-tepe*, in: *Novye nakhodky na Kara-tepe v Starom Termeze. Osnovnye itogi rabot 1972–1973 gg.*, Staviskiy, B. Ya. (ed.), Moskva, 88–148. Z novějších např. BONITEAU, J. 2011: *Le mobilier ceramique du "complexe culturel"*, in: *Bactriane. Mission archéologique franco-ouzbèque de Bactriane septentrionale bilan de la campagne 2005*.